СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 11. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 13 січня, 1934. VOL. XLII. No. 11. Jersey City, N. J., Saturday, January 13, 1934. THREE CENTS.

ПАРТІЯ ПРЕЗИДЕНТА ДАВИТЬ ОПОЗИЦІЮ

ВАШИНҐТОН. — Над внеском адміністрації знижити платні федеральних урядників у наступнім році на 10 процентів прийшло в палаті послів до довгої й горячої дебати.

Дебату покінчено ухваленням внеску, який заборонює всякі дальші внесення в цій справі. При голосуванню над внеском, котрий уважається мірником сили адміністрації в конґресі, більшість рішилася за внесок адміністрації. Одначе ця більшість дуже невелика, бо виносить усього 5 голосів. Цей вислід був наслідком того, що 84 демократи віддали свої голоси з републиканською опозицією.

УХВАЛЕННЯ ЗАКОНА ПРО ТРУНКИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат і палата послів ухвалили спільний проект нового закона про трунки та вислали його до підпису президента.

Закон заводить податок у сумі 2 доляри від ґальона горівки та від 10 центів до 2 долярів від ґальона вина. З остаточного тексту закона пропущено уступ, котрий не пускає трунків з держав, які не заплатили Америці рати своїх державних довгів.

На основі рішення департаменту скарбу подорожні, які приїжджають до Америки, мають право привезти з собою кварту алькогольного напитку на місяць.

ДЕПАРТАМЕНТ СКАРБУ ЗНОСИТЬ НАДГОДИНИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу зарядив, що урядовці департаменту скарбу не мають в будуче робити надчисельних годин. Департамент буде наймати до виконання надзвичайного навалу праці осібних робітників, щоби в цей спосіб давати роботу більшому числу людей.

ПОДОРОЖІННЯ ЖИТТЯ.

ВАШИНҐТОН. — Місс Френсіс Перкінс, секретарка праці в кабінеті президента Рузвелта, каже що кошти удержання робітничої родини зросли за останніх шість місяців на 5 процентів.

Свою заяву секретарка праці опирає на обчисленях бюра праці, опертих на дані, зібрані з 32 великих міст Америки. Очевидно, зріст коштів удержання не в кождому місті однаковий. Наприклад у Норфолк, Вірджінія, зріст виносить 8 процентів, у Сіетл тільки 2 проценти. У Ню Йорку життя подорожіло майже на 5 процентів.

БОРОТЬБА УРЯДІВ ПРОТИ РАКЕТІРСТВА.

НЮ ЙОРК. — У канцелярії стейтової прокураторії відбулися збори прокураторів стейтових, повітових і федеральних, які мають на ціли спільну кампанію проти преріжних форм ракетірства, практикованих проти бизнесових підприємств у цьому місті.

Збори прийшли до переконання, що для належитого ведення цеї боротьби треба оснувати спільне бюро, яке збирало би всі потрібні інформації в один осередок.

У конґресі внесено 14 проектів законів проти ношення зброї. Мають вони на ціли зробити зовсім неможливим для ґенґстера набувати й мати в себе законно якунебудь укриту зброю.

РЕКОРДОВИЙ ЛЕТ ЛЕТУНІВ ПОНАД ТИХИЙ ОКЕАН.

ГОНОЛЮЛЮ. — Шість літаків американської воєнної фльоти перелетіли з Сан Франсіско до Перл Гарбор, відбувши віддаль 2,400 миль за несповна 25 годин.

Є це рекордовий лет збитою формацією, бо навіть італійська ескадра Бальба не робила одним тягом ніколи більше як 544 милі.

ПРИГОДА УКРАЇНЦЯ З ҐЕНҐСТЕРАМИ.

ПАСЕЙК (Ню Джерзі). — Як пише місцевий денник „Геральд Нюз", банда ґенґстерів напала на дім Василя Сметани та пробувала взяти його на „райда", себто вивезти з відлюдне місце й убити.

Сметана бачив з вікна свого мешкання, що перед його хатою крутиться від кількох днів той самий автомобіль. Нарешті дня 8 січня вечером він накінець задержався перед його хатою, а з нього вийшли два здорові мужчини. Сметана догадався, що це певно готують на нього напад за непорозуміння, яке він мав колись в одному підприємстві, де він займав відповідальне становище. Як „гості" задзвонили до мешкання, Сметана вийшов до них з револьвером у руці. Оба підняли руки вгору, але з авта вискочили два інші з револьверами в руці. Сметана став скорше стріляти. Одного бандита зловив Сметана, другого вже в авті придержали сусіди й поліція.

Поліція арештувала разом 4 чоловіків. Вона каже, що це відомі ґенґстери.

ПОЧАВСЯ СУД НАД СЕНЗАЦІЙНИМ УБИВСТВОМ.

ШІКАҐО. — Перед місцевим стейтовим судом почалася розправа за вбивство пані Рети Гарднер Вайнкуп, котрої тіло знайдено в лікарській канцелярії її тещі, д-ра Аліси Вайнкуп. Лікарка тепер відповідає за це вбивство.

На розправу прийшли коло 2,000 видців.

С. М.

НОВОМУ РОКОВИ.

Минає рік — ще один рік
Неволі, смерти і страждання,
А вслід за ним йде молодик,
Нові несе нам сподівання.

Минає рік, що ми у нім
Шукали щастя, долі, раю,
Та замісць втіх, відходить він,
Проклонів повний, скарг і жалю.

Минає рік, а з ним ідуть
Страшні жахливії хвилини,
Що в нас в історії будуть
Як спроба смерти України.

Минає рік, лишає слід
Варварського дикунства чину.
Кати в нас тішаться з побід,
Що в крови топлять Україну.

Минає рік, кривавий час;
Лишає він жертв міліони,
Що голодом забрали в нас
Нові, модерні Нерони.

І неодин вже рік минав,
Сотки років нас злоба їла,
Та дух живий знову вставав
І оживала нова сила.

І цей минає — рік старий,
Та наш край жиє й не минеться!
Для нас знову йде Рік Новий,
Народ наш сильний знов двигнеться.

* * *

Стрічаймож всі Новий наш Рік
З живими ділами завзяття,
А нам всміхнеться Молодик,
Всміхнеться воля, доля й щастя.

КОРАБЕЛЬНІ ВАНТАЖНИКИ ДОБИВАЮТЬСЯ ПРАВ.

Юнія корабельних вантажників у Ню Йорку звернулася до уряду з домаганням, щоби пропонований кодекс для морської плавби мав у собі постанови про права робітників, які ладують кораблі. Пропонований кодекс, каже юнія, укладали тільки власники, тому заплата вантажників установлюється на 30 центів на годину, тоді, як вона виносить на сході 85 центів, а на заході побережу 95 центів.

ДОВІРЧИВИЙ МАЙК ДАВ СТО ДОЛЯРІВ ЧУЖИНЦЕВИ.

Майк походить з місцевости Ґрендейл у Манітобі. Недавно тільки зліз він з поїзду в місті Вінніпеґу, і вже знайшов собі приятеля... Приступив до нього якийсь невідомий чоловік і почав випитувати його про це та те й довідався, що він має в кишені сто долярів. Тоді чужинець почав розказувати Майкови про ріжні випадки грабунку в місті й доказав йому, що такі великі гроші, як сто долярів, небезпечно носити при собі. Він порадив, що найбезпечніше дати гроші на сховок адвокатови. Майк згодився на його предложення й передав гроші йому, щоби він дав їх на сховок знайомому адвокатови. Чужинець взяв гроші й приобіцяв вернутися з поквітуванням від адвоката. Майк почекав собі на незнайомого „добродія" дві години і аж тоді зрозумів, куди стежка в горох... Поліція не хоче виявити Майкового назвиска, бо хтось міг би продати йому і міський ратуш.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД НА ДВІР.

На двір у Нагірцях, пов. Камінка Струмилова, що є власністю Гелени Лукасевич, напали якісь бандити і забрали досить поважну суму грошей. Десь коло другої години в ночі, коли всі мешканці двора спали, вдерлися через огорожу 7 узброєних замаскованих бандитів. Чотири опришки станули на сторожі, а три ввійшли до спальні Лукасевичевої і, стероризувавши її, забрали мошонку, в якій було кільканацять тисяч злотих та всі дорогоцінности. На крик Лукасевичевої збіглася двірська служба, але бандити встигли втекти, відстрілюючися по дорозі.

І БРАВН НЕ ХОЧЕ БУТИ КАТОМ.

Теперішній польський кат Бравн хоче покинути дотеперішне становище. Бравн купив собі коло Варшави невелике господарство, де задумує осісти. Наступник Бравна покищо невідомий.

НОВИЙ ҐРЕФТ.

Велика лава присяжних суддів у Ню Йорку постановила поставити на суд як обжалованих за урядовий ґрефт трох детективів, котрі на спілку з одним Мурином, занятим у стейтовім бюрі торговлі алькогольними напитками, брали хабарі від людей, що подавалися про алькогольні дозволи.

НОРВЕҐІЯ ЗАБОРОНИЛА ВВІЗ ПОЛЬСЬКОГО ВУГЛЯ.

Норвезький уряд видав тимчасовий заказ ввозити вугіль з Польщі. Стоїть це в звязку з недавно заключеним торговельним договором Норвеґії з Англією, яким Норвеґія зобовязалася привозити 70 проц. вугля з Англії. Як відомо, Англія стратила скандинавський ринок наслідком страйку вуглярів у 1926 р. Після скінчення страйку велася там між англійським і польським вуглям сильна боротьба. Тепер Англія своєю торговельною політикою загорнула назад норвезький ринок.

ЗА ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ.

На виїздній сесії рівенського окружного суду в Кремянці відбулася розправа проти гром. Ілька Терного і Сергія Кондратюка з села Млинівців, кремянецького пов., за те, що вони нібито підступом змусили дві жінки до підписання деклярацій за українську мову навчання в школі. Хоч ті жінки на розправі зізнали інакше ніж підчас слідства, заявивши, що обвинувачені їх до того не змушували, суд засудив обох по 6 місяців тюрми.

НЕЩАСНЕ ВЕСІЛЛЯ.

В грецькій місцевости Ктія недалеко від Кавали стався нещасливий випадок. У часі, коли в домі на першім поверсі відбувалося весілля, завалилася підлога. Всі домашні й гості попадали з першого поверху на партер. В розвалинах загинуло шестеро осіб, а між ними й молода. Інших 25 весільних повитягали зі звалища ранених, декого й дуже тяжко.

ЮВИЛЕЙ „СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ".

Дня 25. грудня відбулось у Львові торжественне Свято-Ювилей з нагоди 10-літнього існування „Союза Українських Купців". На святі виголошено кілька рефератів: про історію українського купецтва від найдавніших часів, про значіння рідного промислу й торговлі для нації, реклама в торговлі й промислі під сучасну пору й інші.

ЦІННА ІСТОРИЧНА ПАМЯТКА, ЧИ ІЛЮЗІЯ.

Багато шуму наробилося на днях у Вінніпеґу через відкриття на фармі Стефана Сигнатовича коло Юсавік, Ман., великої камяної брили з дивними знаками, що виглядають на якісь старинний напис. Сам Сигнатович був під враженням, що на камені є напис якоюсь незрозумілою мовою, і кілька літ старався, щоби якийсь учений цей напис відчитав. Сигнатович здогадувався, що може під каменем є укритий скарб, а напис пояснює, хто той скарб лишив, отже, навіть не чекаючи на відчитання напису, копав під каменем, але не знайшов нічого.

Накінець заінтересувався тим каменем якийсь Ісляндець, що в знаках на камені добачив сліди напису рунічним письмом, якого вживали колись старинні Нормани, що доплили були до Ісляндії та Ґренляндії. Колиб камінь носив на собі справді останки рунічного напису, то це значилоб, що Нормани вже на сто літ перед Колюмбом не тільки доплили до Америки, але й блукали тут, де тепер є Манітоба. Таким робом камінь у Юсавік мав би величезне історичне значіння. Однакож учені не поставилися до напису на камені з великим одушевленням. Деякі догадуються, що це, що виглядає на рунічні знаки, є тільки наслідком довгого ділання води на вапняковий камінь. Та поки вчені між собою погодилися трапився несподіваний випадок. Хтось у ночі заїхав троком на фарму Сигнатовича й украв камінь. Поліція шукає, де він міг подітися.

ВЕЛИЧАВЕ РАБІНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ В ЧЕРНІВЦЯХ.

З Ню Йорку, з Парижа, з Польщі, з Чехословаччини позїжджалися рабіни зі своїми родинами, щоби взяти участь у величавім весіллю сина надвірянського рабіна, Розенбаума з донькою нюйорського рабина. Весільна пишна церемонія відбулася на театральній площі перед жидівським національним домом. Здвиг гостей і цікавого народу був безчисленний. І в королів не бувають пишніші весілля. Традиційна віра обєднує ріжномовних Жидів у непереможну націю, розкинену по всіх землях.

ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА ТАКОЖ ГОЛОДУЄ

ПРАГА (Чехословаччина). — Орган чеських народних демократів, „Народні Лісти", передрукував промову сенатора Ілярія Цуркановича, яку він виголосив у чеськім сенаті з приводу голоду на Закарпаттю. Сенатор Цурканович підкреслив, що зменшено державний буджет, а те зменшення відібється найгірше на Закарпатській Україні, бо на її потреби і без того завжди спадають тільки окрушини. І без того обмежено видатки на шкільництво, будову доріг, залізниць, реґуляцію рік і т. п. А це все спиняє розвій господарського життя і збільшує безробіття. І приходить у таку пору, коли в горах, на Верховині, між населенням уже тепер панує страшний голод і нужда, бо з землі населення вижити не може, а заробітків нема. І в тім часі, коли Чехи не знають, що робити з надвишкою випродукованого жита, українському населенню на Закарпаттю під Чехословаччиною приходиться гинути з голоду.

Сенатор візвав чеський уряд до розпарцелювання величезних маєтків, як „Ляториці" і Мальтезького чина, а їх землі, коло 80 тисяч гектарів, розділити між кількадесять тисяч безробітних і голодуючих верховинців.

„УКРАЇНСЬКА ІЛЮСТРАЦІЯ".

ЛЬВІВ. — Появилося перше, різдвяне, число ілюстрованого журналу „Українська Ілюстрація", виданого заходом видавництва „Українська Преса". Це перший у нас того роду ілюстрований журнал.

„Українська Ілюстрація", це журнал, зредагований і оформлений на зразок найвибагливіших західно-европейських ілюстрацій, виконаний найновішою (ротограврною) технікою. Крім багатого й актуального змісту обіймає на 6 сторінках великого формату безліч мистецьких та актуальних, однотонних і кольорових ілюстрацій. Своєю новою імпрезою заповнило видавництво „Українська Преса" прогалину в нашому культурному життю, якою була недостача ілюстрованого, вибагливого й репрезентативного журналу типу „Української Ілюстрації". Різдвяне число коштує тільки 1 злотий. Замовляти можна в адміністрації „Української Ілюстрації", Львів, ул. Руська 18.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ. — У біжучім році минає 40 років від заложення першого руханкового товариства, „Сокіл", якому судилося відограти в життю галицьких Українців поважну ролю. Ювилей той хоче „Сокіл-Батько" відсвяткувати краєвим сокільським здвигом у Львові, а потім оконечним закінченням збірки на „Український Город", себто викупом цілої площі. Купна такої площі вимагав Сокільський Здвиг, пропонований на 1911 рік. Проф. Боберський віднаняв на ту ціль майдан, який тепер став власністю Українців. Цілу площу розпарцельовано на метри і проф. Боберський взявся за збірку, щоби викупити ту площу. Пропаганду в пресі вели Остап Грицай і Петро Карманський, а віпоручники збирали жертви по цілім краю і в Америці. До цеї пори вже викуплено 8 і пів морга, на яких тяжить іще довг у сумі $2,200. Крім того треба викупити ще три морґи, за які треба заплатити коло 90,000 злотих. Оті три морґи не сміють дістатися в чужі руки і мусять бути викуплені. В ювилейнім році буде поведена спеціяльна кампанія в тій цілі.

ЦЕРКОВНА БОРОТЬБА ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

БЕРЛІН. — З церквою таки не можуть дати собі ради сторонники її націоналізації. Наці взялися тепер арештувати пасторів, котрі не хочуть піддатися їхньому диктатови. Та ледви чи це розвяже конфлікт.

ХИТРІ ФРАНЦУЗИ.

ПАРИЖ. — Англійські й американські капіталісти зажурені, що Німеччина не виплачує їм відповідних процентів від вложених капіталів, а Французи тим не журяться, бо досі балакали з Німцями про замирення і згоду, але своїх грошей Німцям не давали.

ПОСТУП ТЕХНІКИ.

АНТАРКТИКА. — Дослідник полудневого бігуна, д-р Линколн Елсворт, перелетів у підбігунових околицях літаком понад місцями, які ще не так давно розсліджував славний дослідник Амундсен. Хоч Амундсен був модерно виеквіпований, та його подорож не може рівнатися з теперішніми дослідами, які ведуться зі 60 разів більшим поспіхом, ніж у часі Амундсена. Віддаль часу дуже мала, але поступ величанський.

В АВСТРІЇ ФАШИСТИ ГОРОЮ.

ВІДЕНЬ. — Наці терроризують далі населення ріжними бомбовими замахами. Щоби це припинити, віддано всю охоронну владу фашистівській організації „Гаймвер".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ РІК

З українським Новим Роком приходиться нам розпрощатись із старим, а повитати новий рік. Чим був для нас старий рік, про це ми всі добре знаємо. Тут в Америці український робітник упав чи не найбільшою жертвою безробіття й економічної скрути. А в Ріднім Краю наш нарід не тільки що гинув міліонами голодовою смертю, але ще терпів ярмо духової, національної й политичної неволі. Дещо подібне лихоліття переживали наші іміґранти тому 40 років. Тодішнє новорічне число „Свободи" ось як тоді прощалося зі старим роком:

„За старим роком ніхто не пожалує, ніхто не прослезиться і не скаже, шкода, що минув, але кождий смертний у думці повторить: о, бодай такий ніколи не вернувся! Сказати правду, старий рік дуже ошукав тих, що на нього покладали свою надію на ліпще і свою будучність представляли в рожевім світлі. Надія розвіялася вітром одурення, а світла будучність перемінилася в сумну і чорну теперішність. Нікому не дався минулий рік так в знаки, як бідному робочуму людови. Серце болить, очі плачуть, рука пером не володіє, як чоловік собі погадає, скільки то соток тисяч бідних людей лишив старий рік без роботи, без кусника хліба, без теплого кутика!... Куди лиш оком глянеш, всюди побачиш сумну-невеселу памятку по старім дідови. Шпиталі переповнені недужими, безсильними від голоду, котрих людське милосердя і благородність вирвали з обіймів страшної смерти і подали помічну руку прийти до сил, до здоровля. А як хто мав би охоту й перейшовсяб по цвинтарях, по тих полях, де гробовим вітром віє і де смертна царить тишина, то там між свіжо повсталими могилами багато, багато знайдеться таких, що їх нужда й голод скосили і загнали спочивати на віки перед часом".

Поздоровляючи всіх Українців в Америці з Новим Роком, висказує згадана „Свобода" желання, щоби наш нарід у краю обєднався до боротьби з ворогами, а тут в Америці щоби згромадився в одну українську орґанізацію, в Український Народний Союз, котрого ціль булаб спомагати себе самих морально й матеріяльно злученими силами. А кінчить тим: „Дай Боже, щоби вже раз скінчилась біда, яка тепер панувала між робучими, а настав новий рух і робота по всіх майнах і фабриках".

До тих желань „Свободи", висказаних у січні 1894 року, не маємо нічого додати, а тільки вірити в те, що вони сповняться тепер — у Ювилейнім Році 40-літнього істнування У. Н. Союза. Оті желання зперед 40 років вказують якнайкраще, якими думками жила тоді „Свобода", теперішній орґан У. Н. Союза. А чи не жиє вона ними і тепер?

ГОЛОД НА УКРАЇНІ

(Положення після жнив).

Д-р Амменде оповістив другу частину свого меморіялу про голод у радянськім Союзі. Передаємо з незначними пропусками.

Питання несення помочі голодуючим у радянськім Союзі не стратило на своїй актуальности і після жнив. Правда, в останніх часах світ закидано вістями, яких ціль викликати враження, немовто із жнивами зникли всякі труднощі прохарчування в Союзі. Ті вісти радо підхопили чинники, які безпосередно заінтересовані в політиці своїх правлінь. Без намислу вони собі їх присвоїли, бо вони давали їм певного роду спокій, виручуючи їх від немилого обовязку, займатися мало приємною проблемою голоду. Та їх становище можна остаточно зрозуміти. Але зовсім інакше представляється справа для тих, котрі є тої думки, що питання голоду, зглядно нерозлучно з ним звязана повинність підмоги, не мають з політикою абсолютно нічого спільного.

Голодова катастрофа на полудневих землях радянського Союза — це найстрашніше нещастя, яке колинебудь навістило нашу землю. Міліони неповинних людей згинули там у короткім часі, та палець не рушився, ні голос не піднявся, щоби їм помогти! Інжинір Басехес, довголітній московський кореспондент віденської „Нає Фрає Прессе" і один з найкомпетентніших знавців російських відносин, зводить всі катаклізми в Совітах під один знаменик — колєктивізацію. „Колєктивізація" — каже він — коштувала радянський Союз стільки жертв, як велика війна". Це страшне признання, але воно влучно характеризує ту траґедію, яка на очах відбувається на найбільше урожайних землях Европи — Україні й Кубані. Інший письменник, який недавно звидів ті землі, називає це явище „містерією". Досвідом свого розуму він не міг погодити факту голоду в країні найбільшого достатку! ...І дійсно, в противенстві до інших катастроф, голод на Україні не був природнім явищем. Тут посуха не спалила дозріваючого збіжа на пні, як це було в 1922 році над Волгою, в центрі Росії, ні зливні дощі не зростили вже зібраного жнива. Тут діялись надто людські речі: людські діла стали причиною катаклізму і з цвитучої колись країни зробили гробовище.

Коли візьмемо під увагу, що московська влада від літ стоїть перед завданням, при помочи зернових і інших споживчих добутків півдня прохарчувати великі міста, центри індустрії, величанську армію та взагалі трохи не всю північну полосу краю, ба що більше, що від сповнення того завдання залежить цілий плян „пятилітки" — то зрозуміємо, чому відносини на Україні саме такі, а не інші, чому „містерія" голоду серед достатку там явище трохи незвичайне — неприродно - природній вислід насильної системи. Щоби сяк-так сповнити оте поставлене собі завдання, власти приневолені стягати потрібні припаси харчових продуктів усюди, де їх по природі найбільше, себто на Україні, хочби це мало діятись під девізою пожертвування частини для цілости. Коли хто хоче — це героїзм чину або розпуки, диктат. Він межує вже зі злочином, коли зважити, як нераз оті нагарбані продукти по домпінґових цінах мандрують за кордон, щоби наситити валютовий голод правління, або викликати фікцію надмірного достатку.

Знаючи про ті відносини в Совітах, світ стояв уже весною перед фактом голодової катастрофи на Україні. Далися чути голоси, які, зажурені за долю населення краю, наклику вали світ до підмоги. Появилися заклики, галицького епископату з митрополитом Шептицьким на чолі, віденського архиепископа кардинала Інніцера, европейського центру для церковної підмоги (Женева), Всесвітнього Союза приязни через церкву й інші. Світ вкрився сіттю місцевих комітетів, яких завданням стало підготовити і піддержати акцію допомоги голодуючим на Україні. Але всі вони назагал не змогли осягнути бажаних результатів. Їхнім чисто добродійнимціллям протиставилися зєдинені сили політичних оглядів і впливів. Запанувала думка, що акція допомогова є політично обусловлена та як така не дасться відірвати від низки питань політичного характеру. Яскравий вираз такого поставлення справи пережили ми недавно, коли то справа голоду на Україні відбилась об мури женевської інституції — Союза Націй.

Користаючи із свойого права як президент Ради Союза та йдучи за голосом свого чоловіколюбного сумління і морального обовязку, рішився норвезький премієр, д-р Мовінкель, поставити справу голоду на порядок нарад високого зібрання. Але це йому не вдалось. Не зважаючи на зворушливу постанову та великі зусилля, прийшлось йому скапітулювати перед ріжного роду оглядами і застереженнями більшости женевських представників держав і вдоволитись обговоренням справи тільки в тіснім колі Ради. Там вдалось їм д-ра Мовінкеля зіпхнути з наміченої ним простої й отвертої дороги на бічні тори, а вкінці намовити передати справу Міжнародньому Червоному Хрестови. Цей знаменний епізод блискавкою освітлює цілу ситуацію. Самозрозуміле діло допомоги для примираючих з голоду мешканців України не могло бути виконане, про нього не можна було вести відкритих нарад, ні навіть, борони Боже, вербувати людей доброї волі. Так того вимагали інтереси політичних заступників держав.

Огляд на державні ґарантії за совітські доручення ріжним ділянкам промислу ріжних країв довів до того, що сьогодні між московським комунізмом з одної, і капіталістичними державами заходу з другої сторони, існують якнайтісніші взаїмовідношення. І одні й другі є безпосередно заінтересовані у виконанню даних доручень за всяку ціну. Їх інтерес вимагає просто здавлення голосів про голодову катастрофу, бо її ствердження моглоб відбитися відємно на кредитній віродостойности довжної держави. А це, розуміється, не бажане не тільки для довжника, але й для вірителя. Іноді буває, що й самообман кращий ніж ніщо. Наслідок цеї констеляції такий, що вже дотепер неповинно вигинули міліони людей, бо їм ніхто не важився подати належної підмоги.

Швайцарська „Нає Ціріхер Цайтунґ" начислює тільки на самій Україні поверх 6 міліонів жертв, а „Менчестер Ґардіен" стверджує на основі на місці одержаних дат від совітських урядовців, що число населення на обнятих голодом землях зменшилось пересічно на 15%. Подібні завваги робить і кореспондент „Юнайтед Прес", який до того твердить, що на Україні нема вже нікого, хто би ще перечив масовому вимиранню людей з голоду. (Кінець буде).

С. М.

НОВОРІЧНІ ЖЕЛАННЯ.

Любій Вкраїні — щастя й здоровля,
Ворогам її на безголовя.
Борцям за волю — слави і чести,
Катам Вкраїни — смерти із мести.
Зрадникам нашим — всім по сто буків,
Сліпим ступайкам — світла й науки.
Соціялістам — з пути звернути,
Націоналістам — сильними бути.
Всій большевицькій бранжі поганій,
І угодовцям, й кацапській зґраї —
Голосів вовчих, отрут ґадючих,
„Ребролომія" й яєць смердючих.
Попам — всім людям й церкві служити,
Бога і рідний нарід любити.

Провідникам всіх партій — єднання,
Згоди і спільних ідей ділання.
Всім редакторам — умної сили,
Щоб часописом шлях наш світили.
Учителям всім, і професорам,
І діриґентам, усім докторам —
Щоб в одну струю народню злились,
Народом простим щоб не гордили.
Всім орґанізаціям і товариствам,
ОДВУ, і Січам, і бизнесістам —
Розвою в членах, в дусі і силі,
Щоб успіх мали завше щасливий.
А всім, що будуть отсе читати —
У повнім щастю вік проживати.

ПОЕТОВА СМЕРТЬ

Маю на увазі Павла Тичину. Поета з божої ласки. Того Тичину, якого перша збірка віршів з р. 1917 — „Соняшні клярнети" — дала українській поезії нову форму, новий стиль. Форма, стиль у літературі — це є головне. Це, звичайно, не значить, що поет може ставитися байдужно до змісту своїх творів, до своїх думок, ідей, які він подає в в поезії своїм читачам. Але треба виразно зазначити, що там, де поет женеться за всяку ціну за тим, щоби бути виразником лиш ідей, він упадає в небезпеку сторонничости і тенденційности. У справжнього поета форма та зміст перебувають у гармонії між собою. Колиж поет починає в своїх творах „проповідувати" й „навчати", то поезія зникає. То вже буде не поезія, не „мова богів", а звичайна **проза**.

Можна й куховарську книгу „Страви та напитки на Україні" написати віршем. Римський поет Горацій написав в першім віці по Христовім народженні віршами підручник поезії: „Наука поезії" (Ars poetica). Хоч ця наука поезії віршована, але це не є поетичний твір. Римський фільософ Люкрецій Кар написав наукову фільософічну працю віршами: „Про природу річей" (De rerum natura). Український письменник з доби гетьмана Мазепи, Климентій Зіновіїв, писав віршами про все, віршував про всі професії, які були на Україні: про шевців, кравців, столярів, гончарів.

„І гребінники людям корисні бувають" — починає він свою похвалу гребінникам, які своїми виробами (гребенями) підвищували загальний добробут. Але це віршування з дійсною поезією не має нічого спільного.

Тичинині „Соняшні клярнети" та „Золотий гомін" прогомоніли по Україні, і нема Українця з хоч трохи виробленим нахилом до поетичного слова, який би не визнав, що поезія Тичини обновила українську літературу. Тичина — це поет гармонії, поет „солодких звуків", що літають у безмежних висотах всесвіта і торкаються струн поетової душі. Його слова, його образи — нові, нечувані в нашій поезії перед ним:

„Не дивися так привітно,
Яблоневоцвітно!..."

Або поет звертається до милої, якої очі порівнує з колосом:

„Ой, одкрий колос вій:
Сміх буде, плач буде
Перлямутровий"...

Музика слова складає головну частину чарів поезії Тичини. Але доля судила йому народитись і жити у віці заліза й крови. Світова війна, революція на Україні, орди напасників, що товклися на нашій землі, — ціла та доба духом і змістом не відповідає мягкій, лагідній натурі поета Тичини.

Тичина натхнено привитав українське національне відродження 1917 року. Але березнева українська весна перейшла в московсько-большевицький жовтень. Український революційний рух підбила большевицька Росія. Своє розчарування з такої несподіванки Тичина висловив у відомому алеґоричному вірші:

„Відчиняйте двері! Наречена [йде!
Відчинились двері: Горобина ніч!
Відчинились двері: Всі шляхи в крови"...

Перемога російського окупаційного большевизму на Україні навіяла Тичині його пройняті глибокою тугою поезії. Його „Скорбна Мати" — Діва Марія посилає апостолів шукати розпнятого Христа не в Юдею, а на Україну:

„Ідіте на Вкраїну,
Заходьте в кожну хату:
А чейже там знайдете
Хоч тінь його розпняту".

Тичині не до вподоби була московська зажерливість, що виявлялась і виявляється також у російській літературі. Він вірив у велику культурну місію України:

„Воздвигне Вкраїна свойого [Мессію"!

Але Тичина своїм характером **не борець.**

Вже року 1920 він схиляється перед большевицькою силою і пише свій **„Псалом залізу".** Він, людина акордів і солодкої гармонії, вихваляє руїнницьку стихію, безцільну, нерозумну:

„Що там горить? Архів, му[зей?
А підложіть-но хмизу!"

І, побачивши, як інші вже поклонилися большевицьким богам, Тичина й собі міркує нерішучо:

„Хіба й собі поцілувать
Пантофлю в папи"?

І таки поцілував! Замісць „солодких звуків" та „перлямутрового сміху" поетова кобза почала прославляти катів України. Та всеж до доби „пятиліток" цей моральний і мистецький упадок Тичини не був такий помітний. Проти аґітаційної партійної „поезії" підносили протест і самі письменники - комуністи, як наприклад М. Хвильовий.

Нле „ера Сталіна" поставила над літературою хрест. Такої „поезії" не витерпів навіть Хвильовий і пустив собі кулю в серце.

Тичина, безпартійний Тичина жиє й „творить". Тичина „удостоївся" того, що його вірш умістила навіть московська „Правда", з 27. листопада 1933 року.

Яка це поезія, нехай судять самі читачі:

„То нехай собі як знають,
Божеволіють, конають,
Нам своє робить:
Всіх панів до одної ями,
Буржуїв за буржуями
Будем, будем бить!...

Оживляєм гори, води,
Відбудовуєм заводи,
Ростемож ми, гей!
До пустель, канали й річки,
Наші славні пятирічки
Мовби до дітей, до своїх [дітей.

Наша армія червона
Стереже свого кордона
А в повітрі фльот"...
і т. д. і т. п.

Такою „поезією" бідолашний Тичина підписав собі смертний присуд як поетови.

Тичина — це нова, невіджалувана втрата української культури; це нова українська жертва московського бездушного насильства.

І. Сулима.

НОВИЙ РІК У ЯПОНІЇ

По веранді готелю Міяко в Кіото ввесь день увихаються „несан" (послугачки). У сорокатих кімонах подобають вони на мотилів. Із готелю недалеко до парку Маріяма. Вистане зійти вузкою вучкою, а відси завернути у вулицю, де червоно-ляковими ворітьми (торія) входиться до парку. Тут наче в зачарованому колі. Між травниками та цвітниками вються піскові стежечки, що переходять каблуковим містком понад ставком. У ставок Японки в кімонах вкидають печиво коропам і черепахам.

Город Маріяма окружають святині. Найславніша з них святиня Джіон но Яшіро, що належить до шінтоістичного культу, про що говорять червоно-лякові ворота й багато розвішених сорокатих лямпіонів. Віруючі приносять сюди рижове вино (саке) в жертву богам, чого нема в буддистичній святині.

Між верандою, на якій відбуваються святі танці, та святинею є місце, на якому **нічю останнього дня в році** священики запалюють святий вогонь. Визнавці шінтоістичного культу приходять сюди з усього Кіота, щоби собі за гроші старого року запалити скальонт і принести його додому. Потім із того святого вогню розпалюють ватру й варять на ній новорічний обід. Так зачинають у Кіоті новий рік.

„Сан ґа нічі" або перші три дні нового року це одно з найбільших свят у Японії. Кожний старається запевнити собі в тих днях щастя, а тимсамим і долю на ввесь рік. Уже надовго передтим роблять порядки в хаті, прикрашують кімнати. Крізь відчинені „шої" (паперові стіни) люди кидають фасолю та горох, щоби прогнати злих духів. Багато старань докладають до „ґіозоме" або початкові праці на новий рік, коли то поет пише свою першу поезію, торговець продає перший товар, залюблений пише перший лист, а замітач підмітає раннім ранком кости до сміття. Торговець віддає для святині перші гроші, які вторгує того дня, щоби запевнити собі прихильність богів.

Також **на селі,** де є менше радости ніж у місті, в новорічний день нарід одушевлено святкує свята, які протягаються аж до половини місяця. В театрі або на сільському майдані грають найулюбленіші гри. Місцеві священики або бесідники з околиці виголошують проповідь у святині. Семого дня першого місяця їдять **„нанакуса-каю"** або зупу із сімох ростин, яка охороняє перед недугами. Надовго перед святами чути з домиків удари палиць. Це господині приладжують **тісто з рижу,** щоби спекти з нього **„каґамімочі",** або плоскі, круглі тісточка „наче зеркало". Ставлять це печиво на престолі богам шінто. Потім люди самі їдять це печиво.

В місті є більше нагоди прославляти прихід нового року. Кожні двері партерових або щонайбільше одноповерхових домиків, які є звичайно по японських містах, є прикрашені паростками пінії, **ме-мацу** (росдючої пінії) з правого боку, а **„о-мацу"** (розплодової пінії) з лівого боку, як символ двох злучених, сильних істот, які побороли життєві бурі. За пініями стоять високі била бамбуса, які приносять здоровля та довгі літа. На висоті двох метрів між бамбусами перетягнене перевесло. Воно творить межу між злими духами, які напосідаються на хату, та добрими духами, що охороняють хату. На перевеслі завішені символічні предмети. Червоний рік означає довгий вік, а довкола нього прикріплене галуззя „юсурі", що мають старе й нове листя. Начеб хотіли сказати: „Хай родичі будуть здорові за той час, як діти та внуки доростають". Є тут також папороть, якої правильне листя є ознакою подружого життя. Ніяке прикрашення хати не було би повне, колиб не було святих **„ґоґеї"** або покраяного білого паперу, що звисає з дерева **„сакакі",** пристановища домашніх богів. Часом завісять на перевеслі **„даідсі"** („ґрейпфрут"). В Японії означає це бажання, щоби рід розвивався.

Мальовничо виглядає **„такара-буне"** або „король скарбів". Припливає він у новорічну ніч із казочних країн і, як кажуть старі оповідання, привозить капелюх, який робить чоловіка невидним, плащ щастя, святий ключ, гаманець (пулярес), що ніколи не випорожниться тай багато інших предметів чародійної сили. Батьки кладуть дітям під подушку образ того корабля, щоби мали гарні сни.

У січні, коли нема інших цвітів, пінія та бамбус служать до прикраси хати. Обі шанує нарід тому, що вони й зимою зелені, а їх барва ніколи не зміняється. Тому Японці добачують у них ознаку постійности, здоровля та довгого віку. Малюють їх на віяльцях, касетках, філіжанках і тарілках. Даруючи такий предмет, бажають заразом обдарованому тих прикмет, які добачують у ростині. Пінії персоніфікують і ставлять дві ріжні побіч себе: деревце із сильним, розвиненим пнем означає мужчину, а слабе дозріле є ознакою жінки.

Подорожник Томас оповідає, як то він приїхав до міста Кобе та в готелі, що стоїть понад містом, ввели його до кімнати. За хвилинку прийшов сюди старший „бой", призначений для послуг, приглянувся йому пильненько, потім отворив двері балькону та вказав кілька вазонків із карловатими деревцями. Були то три пінії, високі яких 30 цм., з багатьома поземо ростучими галузками, дві „уме" або сливки також такі високі, коли не нижчі й інші деревця, яких назви годі затямити. Деякі галузки були привязані нитками до землі, інші були підперті патичками, щоби росли так, як собі бажав їх власник. „Бой" сказав, що цю пінію має вже двацять літ, цю сливку плекає ще довше; інше деревце, що подобало на водяну ряску, мало вже десять літ. Просив мене, щоби я тих цвіток не доторкався, бо то його одинока радість у світі. Колиж я спитався, як виплекав їх, усміхався лише таємно. Я відчував, що він уважає себе більшим від мене, бо знав більше ніж я цивілізований чоловік, і зумів мене довести в зчудування.

Любов до ростин це доказ про розвинені почування, а вносить у японське життя поезію, яка є основою щастя вбогих і багатих.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

РІЗДВЯНІ ДАРУНКИ.

Різдво може мати 1934 роки, але різдвяні дарунки ще старші, як це видно з недавно оголошеного поетичного листа римського поета Статія до свого приятеля Ґрифуса про його дарунок. Правда, на свята давано дарунки, які називалися Сатурналіями, але це роблено зовсім так, як нині робиться з нагоди Різдва.

Немовби на те, щоби піддати нам думку, що клопіт з дарунками все був той самий, Статій писав Ґрифусови:

„Це гарний жарт з твого боку — післати мені книжку! І ще що за книжку! Замісць прислати гарну книжку, на гарнім артистичнім папери, ти посилаєш мені книжку на папері, зїдженім хробаками, заплямленім оливками, або вживанім до завивання перцю або оселедців. І про що книжка говорить! Промови Брута, що вбив Цезара, старі як світ, сухі, як пустиня, і не варті й зломаного гроша. Чи ти вже не мав фіґ або сливок? Не було гнотів до лямпи, або лупини з цибулі? Не було шинки або смальцю? Не було соли, оцту, або сира?"

Скільки то людей думали собі такі думки з нагоди Різдва?

РОДИННА ДОПОМОГА.

З приводу ювилею літака пригадують не тільки братів Райтів, що найбільше заслужилися коло цього винаходу, але й тих, котрі їм найбільше до вдосконалення винаходу помогли.

Придумавши засаду літання при помочі машини, брати Райти потребували немало гроша, щоби свою думку перевести в життя. Грошей своїх вони не мали багато, і ці гроші скоро вичерпалися. Люди сміялися з їх думки та спроб літати машиною, тяжчою від повітря. Та їх батько, старий проповідник, без вагання продав свою фарму, на якій він думав доживати віку, і всі гроші, одержані з продажі, передав синам на роблення дальших проб. Але й ці гроші розійшлись, а машина Райтів ще не літала. Ґазети підняли Райтів на сміх. Тоді їх сестра, місс Катерина Райт, віддала їм усі свої гроші, які вона запрацювала як учителька. Щойно завдяки їй брати остаточно могли удосконалити машину настільки, що піднялися на ній в повітря.

Нині цілий світ оплескує братів, котрих 30 літ тому висміваля сусіди і ґазети. Читаючи історію цього винаходу, приходимо до переконання, яке велике щастя мали Райти, що мали таку родину. Мало винахідників мають це щастя. Звичайно родина стає на чолі сиромудрих сусідів і знайомих, котрі висміватоть людину, як вона починає щось нового.

ЗА АМЕРИКАНСЬКИМ ПРИКЛАДОМ.

Телеґрами з Москви кажуть, що Росія задумує перебудувати свою залізничу систему на американський зразок.

Власне тепер в Америці йде широка дискусія над тим, що робити з залізницями. Знавці не годяться, що саме їм бракує та що їм на це порадити, але вони всі переконані, що американська залізнича система має основні глибокі хиби.

І саме в ту хвилю, коли всі люди в Америці переконуються про сущні хиби американської залізничої системи, Росія збирається перебудовувати свої залізниці на американський зразок.

Адреса Обеднання:
OBYEDNANYE,
P. O. Box 122, Hudson Terminal
New York, N. Y.

(Кінець).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

Дві аматорські вистави.

Дня 10. грудня м. р. відограла тутешня молодь дві штуки: „Хто винен?" і „Пташка щастя". Обидві штуки випали добре. Треба було дивуватися як тут роджена молодь поборола ріжні мовні трудноші й так гарно вивязалася зі свого завдання. Без сумніву велика в тім заслуга і вчителя, о. М. Кашуби, котрий працює ревно як на релігійнім так і просвітнім полі.

В представленню „Хто винен" виступали: М. Ангел, М. Ґудзій, Василь Німий, І. Чорнобаль, В. Малахівський, І. Брикайло, М. Конікевич, І. Городецький. Представлення було доброю наукою для дівчат, що то кохають по двох козаків.

В другій штуці виступали: Михайло Насипаний, С. Бурчицька, Л. Малахівський, М. Ливинич, В. Малахівський, А. Наконечна і Н. Кашуба.

М. К.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Протестаційне віче.

В неділю, дня 26 листопада 1933 р. відбулося в нашій громаді протестаційне віче проти виголоджування Великої України Москвою. Зазначу, що греко-кат. громада в тім протестаційнім вічу участи не брала, хоч роблено заходи в справі обеднаного протесту громади.

Першим бесідником був Американець, адвокат Лерой Е. Матсон, котрий заявив, що большевизм намагається і в Америці поширити свої ідеї. Москва обдирає бідний нарід, а заграблений гріш посилає на большевицьку пропаґанду в Америці. Та в Америці, де всі права забезпечені конституцією, большевизм не має виглядів на успіх, бо він означає реакцію, безправство й гнет.

Другим головним бесідником був проф. університету д-р А. А. Ґрановський. Він говорив: "З України надходять грізні і тривожні вісти. На українських землях під ярмом большевицької Москви котиться грізна хвиля червоного терору, якого жертвою падуть найкращі сини і доньки нашошого народу. Большевицькі наїзники завзялися в останніх часах змести з лиця землі український нарід. Нетерпеливість огорнула їх ще й тому, що пятнацять літ їхнього гнету на Україні не потрафили знищити відпорности української нації, не вигнали з українського селянина духа незалежного життя, не змусили дійсного українського діяча зрезиґнувати зі становища самостійности України. Ославлена їх „українізація", яка мала в українській формі подавати українському народови московську отрую, духа української впертости не знищила. Не помогли тисячі зукраїнізованих Москалів і Жидів. „Українізована" отруя стратила свою отруйну силу. Зі „смички" села з містом нічого не вийшло. Село стало твердо спиною до чужого московсько-жидівського міста і заперлося в собі та в своїй впертости про „комуну" не хотіло і чути. Селянство вамісць землі одержало нову форму кріпацтв, ще гіршу, ніж було панське кріпацтво. Тоді селянин хоч деякі дні мав для себе, а не робив ввесь час на пана. Тепер ніякий селянин на себе не робить. Коли він у „совхозах", то робить каторжно і без перерви за мізерну платню в цих державних господарствах. Коли селянин у колективах, або веде індивідуальне господарство, тоді він обкладений таким податком, що йому не лишається зі свого господарства навіть тої пайки, яка лишилася кріпакови при роботі на свого пана. Большевики всюди виступають проти податків, а в себе навіть повітря і воду обложили страшними податками. Сто шісдесять міліонів людей обернули в рабів, знищили незалежність України, кавказьких републик, Білоруси і т. д., лише тому, щоби надовше вратувати „тюрму народів", затримати в своїх руках „спадщину царів московських". Обідрали і знищили селянина, закріпили робітників на фабриках і заводах, на заслання післали для каторжних робіт міліони людей, а решту українського населення виголоджують голодом. Касують ті установи, які ще мали бодай вигляд самостійний, як комісарят земельних справ та інші, передаючи їх під безпосередню контролю червоної Москви. Виривають з душі українського народу те, що є основою моральної сили, його любов до традиції, до своєї культури, до своєї церкви, замикають українські церкви, обезчещують їх, перемінюють на протирелігійні клюби, театри, а навіть на менажерії і цирки. Молодь напувають пяним духом безвірства і аморальности. Виховують серед українського суспільства донощиків, шпіонів, провокаторів і т. д. Бесідник закінчив свою промову словами: Чи маємо ми робити роботу Ґонти, що має катів катувати чи його брата перевертня, що має катам помагати? — Досить вже серед нас тих перевертнів, які за московські червінці готові продати не тільки свою душу, але душу цілої нації! Ми не сміємо катам помагати. Не сміємо мовчати, коли вони беруться ограбити нас з нашого найціннішого майна, нашої землі! Мусимо піднести могучий голос протесту, щоби цілий світ його почув! Будьмо тим Ґонтою, що розпустить „правду і волю по всій Україні!"

Потім наступило прочитання резолюцій, які принято і вислано до головних держав світа, до президента Злучених Держав, і секретаря стейту.

На вічу був головою п. П. Андрущак. Хор відспівав кілька пісень. Були деклямації й скрипкове сольо. Кінцеве слово виголосив о. К. Кирстюк, який у своїй промові накликав до єдности, любови і згоди. Казав, що в теперішню пору, коли наш нарід бореться з ворогами, ми тут повинні як найбільше єднатись, без огляду на релігійні переконання, бо бачимо, що вороги наші Москва й Польща, виступають обеднано. Українцям треба мати один національний фронт проти всіх наших окупантів-наїзників. Віче закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна. На вічу переведено збірку на голодуючих на Великій Україні.

Зложили: проф. д-р А. А. Ґрановський $5; по $1: П. Качмар, П. Садовий, С. Коцюба, М. Ґрубрин, Р. Фенчинський, І. Коцюба, Я. Горбуль, П. Гайва, П. Андрущак, о. К. Кирстюк, М. Денис, С. Рихлій, проф. д-р М. Гайдак, А. Процай; М. Гоцова 75 ц.; по 50 ц.: О. Кузик, Гр. Пастушенко, І. Гарасим, М. Процайова, П. Коцюбова, О. Пилатюк; по 25 ц.: В. Димяник, Р. Ясенюк, Я. Ґалиш, Е. Кирстюкова; дрібними жертвами 50 ц. Зібрано разом $24.25. За вислання резолюцій і оголошення заплачено $8.00. Переслано до Обеднання на голодуючих $16.25.

Про протест була згадка в місцевім американськім часописі „The Minneapolis Tribune".

Микола Ґрубрин.

ВСТАВАЙ!

Вставай! Вставай! Чиж ти не чуєш?…
Жахливий клич несесь з запілля.
Вставай! Ґотуйсь на гучний бенкет,
Бач — там приладжують весілля.
В ряди! В ряди ставай відважно,
Не дай знущатися голоті.
Поглянь, що діесь з твоїм братом:
Там кат що хвилі при роботі.
Тюрми, Соловки, „стєнки", стричок,
Голод, нагайка, наглі суди…
Вставай! Гуртуйсь під стяг блакитний!
Не жди, не жди, що завтра буде.
Вставай! Вставай на клич, на гасло:
У тебе сила є багата.
Забудь партійність і незгоду,
Не стій в дорозі проти брата.
Держи Тризуб і стяг блакитний:
Це символ слави і побіди;
Під ним кипить борня завзята,
Під ним криваві бачиш сліди.
Під ним рішаєсь наша доля:
Чи нам ще жити, чи умерти.
Вставай! Не дай живого серця,
Не дай катам його роздерти!

М. Костишин.

— Скорше, скорше пане, ваша хата стоїть в огні!

— Ну, ну, таж ще не горить!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧОМУ НАРІД ПОЛІТИКУЄ?

Кажуть нераз, що вся наша біда від політики. Поляки і Москалі теж нас навчають, що якби менше політикували, то було би нам краще жити.

А це все неправда. Бо чому ми політикуємо? Бо нам важко жити. А що це є політика? Це шукання кореня нашого лиха. Біда вчить розуму. І тому простий нарід політикує, бо шукає виходу з важкого положення.

Окупанти висисають з нас останню каплю крови, то й не дивниця, що в такім положенню кождий, учений чи невчений, політикує, значить: шукає реального виходу з важкої ситуації.

Річ ясна, що наші вороги не хочуть такої політики. Вони не хочуть, щоби нарід застановлявся над своїм положенням і приходив до розуму і витягав таку консеквенцію зі свого політичного розумовання, що нам треба в першу чергу позбутися ворогів з наших земель.

І наші власні хруні не хочуть такого політикування, бо воно доводить до того, що нарід зачинає визнаватися на вовках в овечих шкірах і виганяє зі своїх орґанізацій московських наймитів, большевицьке шумовиння, чи тих, що потягають за Польщею чи іншим окупантом.

Така політика нам не шкодить, а тільки помагає. Бо вона вчить нас, що не буде нам добра, доки земля наша не буде в українських руках. Така політика вчить нас думати, думання доводить нас до боротьби за свою волю, а боротьба принесе нам свободу.

Н. Костів,
Озон Парк, Н. Й.

БОЛЬШЕВИКИ ЙДУТЬ СЛІДАМИ ЦАРІВ.

Українські селяни на Сибір!

Згідно з вістками англійських часописів большевицька влада готовиться зорґанізувати спеціяльні кольонії в північній Росії та на Сибірі. До тих кольоній висилатимуть селян, ворожих для большевицької влади. Головою кольонізаційної комісії іменували Муралова, бувшого команданта московської залоги. Селяни, що їх пішлють до тих кольоній, в дійсности будуть недобровільними кольонізаторами непривітних околиць у сибірських тайгах.

Проєкт большевицької влади не новий. Насильну кольонізацію північних російських і сибірських земель переводили царі цілими століттями. Сибір у значній частині був заселений недобровільними кольонізаторами зпоміч рядів політичних проступників або звичайних злочинців. Нпр. у 19-му столітті з України висилали на Сибір цілі села. Отже кольонізація Сибіру йде старими шляхами.

„Проступників", які недавно перекопали та вибудували канал, що лучить Біле море з Балтийським, на приказ ГПУ відставили до Волги, щоби почали праці при будові каналу Москва-Волга.

Якто на війні бувало.

Раз пішли два Жидки на розвідку і, вернувшися, здають звіт, що перед ними є село.

— Добре — каже ґенерал, — але чи перейдемо через нього?

— Йой, пане ґенерале, — кажуть Жидки — перейде кавалерія й артилерія, але піхота ні.

— Чому? — питається ґенерал.

— Бо село повне дуже недобрих псів.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. Б., Ню Гейвен, Конн. — Пишете про допис з другої громади, в якій представляє себе Ваш знакомий за великого народнього робітника. І взиваєте його, щоби в першу чергу віддав ті гроші, що зібрав на рідне село. Та додаєте, що перебираєте відповідальність за цей допис. На те відповідаємо, що за такі закиди не будуть Вас тягнути до відповідальности, а нашу орґанізацію. А Ви, як певні правдивости закиду, запізвіть самі враз з жертводавцями до суду того, що спроневірив громадський гріш. А як суд узнасть обжалованого винуватим, тоді доперва ми проголосимо це в газеті.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ.

Праське „Право Ліду" довідується, що вже кілька місяців сидить у тюрмі ГПУ. Петро Ф. Дятлів. Перед війною Дятлів студіював у праському університеті та належав до найзавзятіших поклонників Леніна. Дятлів, що переклав багато чеських повістей і оповідань на українську та російську мову, був професіональним большевиком і фанатично брав участь у будівництві „соціялістичної держави". А тепер того фанатичного революціонера-большевика держать у тюрмі, бо він провинився „ухилом".

— Наша вчителька не конче розумна — каже Дидик. — Вчора каже, що пять і чотири є девять, а сьогодня твердить, що шість і три є теж девять.

МЕТРОПОЛИТЕН ПЕРЕДАЄ ЧЕРЕЗ РАДІО "Л'АФРІКАНА".

Понселле й Мартінеллі головними співаками в опері, що буде передана 13 січня.

* * *

"Л'Афрікана", ця популярна опера, написана 1860 р. німецьким композитором Джіакомо Маєрбером, буде передана вперше зі сцени Метрополитен Опера Гавз в Ню Йорку через злучені NBC радіостації WEAF-WJZ в суботу пополудні, 13 січня, почнаючи в 1:55 годині (Іст) заходом АМЕРИКАН ТАБАКО КОМПАНІ.

Незвичайні голоси Рози Понселле й Джіованні Мартінеллі, двох знаних у цілому світі співаків Метрополитен, почується в головних ролях "Л'Афрікана". Інші артисти, що співатимуть, це: Ліон Ротіер, Генріотте Вейкфілд і Армандо Борджіолі.

Дірігент — Туллiо Серафин.

Ця опера буде передана вповні спродовж трох годин радіового часу. Мілтон Дж. Крос, найкращий заповідач НБС, підчас перерв дасть знаменитий опис сцен і дії опери. Джан Б. Кенеді розкаже слухачам дещо про артистів, що будуть виступати, про їх карієру, як також анекдоти, що відносяться до славного старого Метрополитен Опера Гавз, його історію та про його визначних артистів в минулих роках.

В ролях виступають слідуючі:

Дон Педро	Вірджіліо Лаззарі
Дон Діого	Паоло Ананіян
Інез	Ніна Морґана
Васко де Гама	Дж. Мартінеллі
Дон Альваро	Альфіо Тедеско
Нелуско	Армандо Борджіолі
Селіка	Роза Понселле
Гранд Інквізитор	Леон Ротіер
Гранд Брагмін	Леон Ротіер
Анна	Генріетте Вейкфілд
Впорядчик	Джордж Чегановський
Офіцир	Макс Альтглас

* * *

Короткий зміст "Л'Афрікана".

(Опера в пятьох діях, написана Маєрбером 1860 р.).

Дія 1. — Інез, котра кохає Васко де Гаму, що їздить по морях, шукаючи нової дороги до Індії, має бути віддана за Дон Педра. Педро каже їй, що де Гама загинув на морю. Це, однак, показується неправдою, коли Васко, що одинокий з цілої залоги остав живим, повертає назад з двома невільниками Нелуско й Селіка, котрих узяв з собою з країни, яку відкрив. Він просить, щоб дати йому ще один корабель, однак за намовою Дон Педра зустрічається з відмовою, а опісля його арештують і саджають до тюрми. Дон Педро, знайшовши мапу Васки, рішає використати це для себе.

Дія 2. — Васко в тюрмі. Він спить, коли Селіка обороняє його перед Нелуско, котрий хоче Васко вбити. В дуеті Селіка розказує Васко про дорогу до її дому. Інез приїздить з Дон Педро й оповіщає про його звільнення з тюрми, що сталося в наслідок її одружения з Педром. Васко дає Інез Селіко, як весільний подарунок. Дон Педро, назначений командантом нової експедиції, бере Нелуско на провідника.

Дія 3. — Дон Альвар остерігає Дон Педро перед Нелуско, однак надармо. Нелуско чує розмову й своє задоволення з того виявляє в пісні. Васко, що їде за Дон Педром на другім кораблі, приходить на поклад і остерігає перед Індіянами. Дон Педро ловить його й заковує в кайдани. Відбувається напад на корабель і ціла залога зазнає тяжкої поразки — одні гинуть, а другі попадають у неволю. Васко вратований Селікою, котра є королевою племени.

Дія 4. — Починається індійським святкуванням і балетом. Найстарший жрець Брагми приказує Селіка зложити присягу, що знищить усіх чужинців. Вона ратує Васко тим, що каже, що він її чоловік. Він постановляє остати зі Селікою, хотяй вона намовляє його, щоб він покинув тайно її країну. Опісля Васко змінює думку, коли чує голос Інез, котра має бути страченою.

Дія 5. — Селіка визволяє Васко й Інез і приказує Нелуско провести їх до корабля та відвезти до їх країни. Коли ці вернулися домів, Селіка, зївши трійливий цвіт з дерева манзаніло, умирає біля Нелуско.

(Огол.)

НОВИЙ ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР

ЧУДО СВ. НИКОЛАЯ, написав В. Левицький. Драматична картина на три дії, після апокрифів. Для старших. 12 осіб .... 20 ц.
МАТИ, драма з народнього життя на 4 дії, І. Я. Луцика. 11 осіб. .... 35 ц.
З ТАМТОГО СВІТА, комедія в трох діях. В. Мартиневича. 15 осіб .... 45 ц.
ЗМІЙКА, В. Ришкова, комедія на 4 дії. 9 осіб .... 50 ц.
МОТРЯ, нісценізація історичної повісти Б. Лепкого на 5 картин, осіб 21 .... 35 ц.
КНЯГИНЯ КАПУЧІДЗЕ, фарс на 3 дії. А. Моллер. 10 осіб 45 ц.
ВЕЧІР НА ХУТОРІ, або **Василь та Галя.** Песа на 1 дію. 4 осіб .... 20 ц.
ШВЕЦЬ ЖЕРДКА, або **Барон на Літниську.** Комедія в 3-ох діях. 12 осіб .... 45 ц.
ДЛЯ БЛИЖНІХ, драма на 4 дії, Я. Косовського, 13 осіб 30 ц.

Замовлення слати до:
SVOBODA, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

WILMINGTON UKRAINIANS CELEBRATING CHRISTMAS.

By JOHN HRYNYSHYN,
304 Townsend Street.

Tomorrow is Christmas!

The Ukrainian people of Wilmington and vicinity will tell you so.

A glance at their homes decorated for the holiday, will let you know without need of words. Perhaps you may hear their children singing—singing the old carols of their nation.

For they keep the old Julian calendar—14 days behind the more common Gregorian system of counting the days. That's why it's Christmas today. It's December 25th, too. And the New Year is still a week away.

For seven weeks the Ukrainian people have been keeping a fast, in preparation for this Christmas Day.

Tonight they will wait until it is time for the first star to appear. Then they will sit down to their "Holy Supper," a meal of twelve dishes served without meat.

With rites as old as the seal of Ukraine, each family breaks the proskurka—bread that has been blessed in the church, and exchanges good wishes with each other. Under their fine embroidered tablecloths, the best in each house, hay has been spread.

Most important of their foods is the "kutia," boiled whole grains of wheat with poppy seed and honey. There also is cabbage cooked with rice and boiled dumplings stuffed with potatoes. There are prunes and many other tasty dishes, of course, including fruit and homemade doughnuts filled with jelly.

Upon every table candles will burn. For no Ukrainian family is so poor that Christmas Eve supper is not eaten by candlelight, and none is so rich that candles are not welcomed on the table that night.

After supper no work is done in some homes. Even the dishes are stacked to wait till tomorrow for washing.

In some homes, according to an old Ukrainian custom, each girl makes a wish above her plate. Then, when the dishes are washed, the plates and the silver are put back on the table just as they had been for supper.

Perhaps the wishes will come true. And perhaps some Ukrainian mother a long time ago had the clever idea of how to get the dishes done on the holidays without coaxing.

Each family will stay at home together until 12 o'clock midnight, and then everyone will go to church, at the Sts. Peter and Paul Ukrainian Orthodox Church, 623 South Heald Street.

Over and over again they will chime in together singing that call of faith and exaltation, "Z Namy Boh"—"God Is With Us," and the great old Christmas carol of Ukraine "Boh Predvichny Narodyvsia"—"The Anti-Aged God Is Born." They will be led by the Rev. Father A. Sokolow, the pastor, and the celebrated Wilmington Ukrainian choir.

Father Sokolow will officiate at a high mass again at 10 a. m. tomorrow, which is Christmas Day. After the high mass the Ukrainian choir will sing carols in the section of the city where the Ukrainian people dwell.

Christmas will be celebrated for three days, in accordance with the old world custom. The choir will sing during masses all three days, Harry Kosowsky and Dmytro Fabryka will direct the choir.

There is no Santa Claus, but in each Ukrainian home the people exchange gifts. This year the Wilmington Ukrainians all received that one longing gift they all waited for, ever since they lost their old church by the Court of Chancery's decision which forced them to a hard task in building a new home of worship; and now Santa's gift to them was the most precious one of their lives, for this year they have completed their new home of worship and will hold their first Christmas services in the newly built parish home at 623 South Heald Street. So what could be a more precious gift then to see their long dream come true.

The Ukrainian Christmas in the United States is observed in the same way as in the motherly coutry Ukraine. After Christmas Eve's supper is eaten, one may see a group of young men all dressed in different costumes such as the devil, skeleton, king, wise men, shepherds, Nero, also the good old St. Nick, all going around the Ukrainian houses and singing carols, carrying with them a big lighted star beautifully decorated. Such is the custom of the old country, and at this time of the year it takes the Ukrainian people back to their fond everlasting memories.

The Christmas services for the Wilmington Ukrainians will begin at 12 o'clock midnight, Christmas Eve services. Christmas morning at 10 o'clock, high mass; Monday, the second day of Christmas, mass at 10 a. m.; Tuesday morning, which is St. Stephen's name day, morning mass at 10 o'clock, which will conclude the Ukrainian Christmas holidays. Father Sokolow will officiate at all services and the Wilmington Ukrainian choir will sing at all masses.

Christmas for us Ukrainians, like for all peoples, is primarily a sacred religious holiday; but in addition it is also a great national holiday—one which unites the Ukrainians of all lands into one great inseparable family of common ideals and aspirations. And to this great Ukrainian family we extend our most sincere Christmas and New Year holiday wishes for a better future and for the attainment of our national ideal—a free and independent Ukraine.

(**Evening Journal**, Wilmington, Del. Saturday, Jan. 6, 1934).

—o—

UKRAINIAN THEME BASIS OF OPERA COMING JAN. 26.

"Mazeppa" at Belasco to Offer. Nikolai Karlash in Title Role.

Chaikovski's colorful and seldom-heard opera, "Mazeppa," will be presented in Washington by the Ukrainian Art Theater of Philadelphia, on January 26 in the Belasco Theater with the distinguished basso cantante, Nikolai Karlash, formerly of the Russian Grand Opera Co., singing the title role. If the interest of music lovers in this unusual opportunity meets the expectations of the management, two additional performances will be given the following day.

The timeliness of this production, coming as it does so closely upon the recognition of the U.S.S.R. by the United States Government, should enhance its interest for the public. The central figure of the opera, Ivan Mazeppa, is one of the national heroes of Russia, and stands as a symbol of the liberation of the people from tyranny.

Has Political Theme.

Historically, the opera concerns itself with the political situation created by that compelling personality, Ivan Mazeppa, who was chosen Hetman of the Ukraine Kozak Republic in 1687 at the time when Peter the Great was attempting to annex the Ukraine and make it a protectorate of Tsarist Russia. In the struggle to keep his country free from imperial domination, Mazeppa formed an alliance witn Charles XII of Sweden. In the decisive battle of Poltava, the allies were defeated by Peter's army, and Mazeppa was forced to flee from the Ukraine.

Chaikovski based his opera on Alexander Pushkin's narrative poem, "Poltava," one of the classics of Russian literature. The fact that Lord Byron also wrote a "Mazeppa" is only one of the links between the English poet and his contemporary, Pushkin, who has been called the Russian Byron. They were both animated by the same romantic spirit.

Sang Before Roosevelts.

Nikolai Karlash regards this Washington engagement as one that will greatly interest and please President and Mrs. Roosevelt, to whom he is well known. He has appeared at several receptions in the Roosevelt home in New York City, and the last occasion when he sang there was about a week before Gov. Roosevelt's election to the Presidency.

Among Washingtonians who are taking an interest in the production of "Mazeppa" are Cnarles Edward Russel, author, lecturer and former envoy to Russia during the Wilson Administration; Mrs. Gertrude Lyons, president of District of Columbia Federation of Music Clubs; Charles T. Ashton, of the Munsey Trust Co., and Miss Mary A. Cryder.

(**The Washington Post,** January, 6, 1934).

Правдиве.

Сталося таке в якійсь французькій школі. Учитель спитав ученика, як звалася перша жінка цісаря Наполеона I. Ученик не виявляв такого „великого знання історії, тому учитель шепотом піддавав йому: Жозефина. — Жозефина Бейкер! — озвався нараз урадуваний ученик.

ПАПУ ВЗИВАЛИ ДО СУДУ.

Цими днями окружний суд у Мельборн (Австралія) розважав важність завіщання горожанина того міста, Петра Лявльона, який помер минулого року в Римі й у своєму завіщанні записав папі 30,000 фунтів стерлінгів на поширення католицької віри. У звязку з цією справою суд завізвав до суду папу. Очевидно, що папа, як незалежний монарх, не був обовязаний відповідати на візвання австралійського суду, одначе з уваги на повагу справи та ввічливість доручив свойому відпоручникови в Мельборн, щоби він пішов до суду. По короткій розправі суд признав важність завіщання і доручив виплатити відпоручникови Пія XI легат Лявльона.

—o—

„ЧУДОТВОРЕЦЬ" З ГОРИ КАЛЬВАРІЇ ІДЕ ДО ПАЛЕСТИНИ НА „ГЕШЕФТ".

Львівська жидівська „Хвиля" пише, що незабаром має знову виїхав до Палестини „чудотворець" з Гори Кальварії, рабін Альтер. Ціль дороги — „чисто купецька".

Кілька літ тому цей „чудотворець" поїхав до Палестини „в окруженні кількох магнатів" розглянутися за можливостями більших інвестицій. Коло Тель-Авіву хотіли Німці продати кольонію за... 100 тисяч фунтів. „Чудотворець" — не купив. Коли вдруге приїхав до Палестини, Німці зажадали вже 200 тисяч фунтів. Рабін знову не купив, але зробив „гешефт" у противній стороні міста, калькулюючи, що в цьому напрямку буде поширюватись місто. На жаль, „чудотворець" грубо помилився, бо чудо сталося в противнім боці міста, де була німецька кольонія, за яку сьогодні жадають 1 міліон фунтів. „Не судилося — читаємо у „Хвилі" — чудотворцеви і його найбагатшим хасидам заробити на купні кольонії великанські квоти". „Побачимо — кінчить „Хвиля" — яке тим разом щастя товаришитиме йому в інтересах". — Безперечно, що якби в Палестині був галицький „гой", то „гешефт" був би певно вдався; зі своїми навіть „чудотворець" прошпекулюється.

Якої хоче.

— Коли знайду дівчину богату й гарну та притім дурну, то оженюся.

— А то чому так?

— Бо як вона не буде богата й красна, то я її не схочу; а коли вона не буде дурна, то мене не схоче.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (24).

Час від часу котрась антильопа підносила голову та поглядала довкола себе. Однак у цьому руху не було страху. Бо страх зараз передавсяб іншим звірятам. Видно, вони не знали, що лев недалеко. Як це так сталося, що гострий нюх цих сотворінь не відкрив льва, котрого відкривв Тарзан? Це було дивно. Тарзан припускав, що спричинив це дивний заворот у повітрю, який неначе відділив антильопи від безпосереднього оточення.

Як Тарзан роздумував над цим питанням, він почув сильний лоскіт у корчах у противнім боці. Чуткі звірята вмить стануни готові до втечі. В тій самій хвилі показався молодий лев, котрий, побачивши антильопи, заревів та кинувся на них. Тарзана взяла лють. Дурний молодий лев забрав йому надію на обід, бо тепер антильопи розбігалися на всі боки.

Лев, кидаючися на всі боки, теж утратив обід, як і Тарзан. Нагло сталася несподівана річ. Один самець, осліплений страхом, пігнав просто на дерево, на котрому сидів Тарзан. Як звір підбіг до дерева. Тарзан кинувся з дерева на тіло, його залізні пальці стиснули козла за шию, зуби впилися в карк. Тягар Тарзана звалив звіра на землю. Заки він міг піднятися, скорий скрут його карку вбив його на місці.

Не дивлячися навіть раз поза себе, Тарзан перекинув звіра собі на плечі і скочив на найближче дерево. Ледви він піднявся на безпечне місце, коли величезна котюга прискакувала на місце, де він стоявв. Здивований звір заревів дико та пробував доскочити до місця, де стояв Тарзан. Тарзан сміявся. „Сину Данґа, гиено", він кпив собі з льва, „ходи собі голодний, коли не вмієш полювати". З тими словами Тарзан вломив галузку дерева та кинув її в лице льови, а потім пропав між деревами, несучи свою добичу на плечах.